

Helyzetkép

2015. november – december

Gazdasági növekedés

Az idei év elején úgy tűnik *a korábban feltételezettnél nagyobb kockázatok kísérik a világgazdaság kilátásait*. Jelentősen nőttek *a politikai helyzetből adódó veszélyek*, amelyek *erősen hatnak a globális gazdaságra*. Ezek között vannak helyi és regionális konfliktusok, és az európai gazdaságra nem lebecsülhető hatást gyakorol a menekültválság; ma pontosan nem prognosztizálható, hogy következményei miként befolyásolják az Európai Unió gazdaságát.

Komolyabb bizonytalansági tényezőt jelent a kőolaj világpiaci helyzetének gyökeres megváltozása. Ha abból indulunk ki, hogy 150 dollár volt a Brent hordónkénti ára 2008-ban, akkor a jelenlegi 30 dollár körüli ár ennek csupán egyötöde. Túlmutatna a havi összefoglaló szokásos keretein a kőolaj árváltozási tendenciáinak részletes elemzése, de a 2008. évi gazdasági válság nyomán radikálisan lecsökkent kereslet mellett komoly szerepe volt a változásban annak is, hogy üzemszerűen is megindult a palaolaj és a palagáz kitermelése, az Amerikai Egyesült Államok fokozatosan mérsékelte az energiaimportját, és közel került az önellátáshoz. Az olajár és ennek nyomán a földgáz árának, akárcsak a nyersanyagok árának mérséklődése kedvezőbb helyzetbe hozta e termékeket importáló országokat, és – differenciáltan ugyan – gyorsította a gazdasági növekedésük ütemét. Természetesen az e termékeket exportáló országok gondjai ezzel sűrűsödtek. Ugyanakkor az áresésnél nagyobb átrendeződés is végbemegy az energiaellátásban. Az olaj és gáztermelés területi átalakulásával alapvetően megváltozóban, konkrétan *leértékelődően van a Közel-Kelet stratégiai szerepe, amely messze túlmutat az energiaellátáson, és láthatóan kihat a világpolitikára* is. Ennek hatása egyre erőteljesebben érződik az európai politikában is.

A nem lebecsülhető kockázatok ellenére *a globális gazdaságban a növekedési ütem emelkedésére számítanak az elemzők*, pontosabban arra, hogy a világgazdaság bővülésének dinamikája az idén visszatérhet a tavalyelőtti szinthez. A múlt évben az eddig ismert adatok szerint a globális gazdaságban a bruttó hazai termék 3,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbi 3,4%-ot követően. A tavalyi évre készült prognózisok többsége ennél magasabb ütemmel számolt, de – mint mostanában elég gyakran – a lefelé mutató kockázatok erősnek bizonyultak.

A múlt évi növekedés sajátossága, hogy hosszabb idő után az előrejelzés a fejlett országokra volt pontosabb: ebben az országcsoportban némileg nőtt a bővülés üteme; a 2014. évi 1,8%-ot követően a múlt évben feltehetően 1,9%-kal emelkedett a GDP. Az IMF prognózisa ebben a csoportban további gyorsulást: 2,1%-os növekedést vár. ***A motor szerepét változatlanul az Amerikai Egyesült Államok töltheti be:*** ha nem is a korábban várt ütemben, de a 2014. évi 2,4%-ot követően tavaly a becslések szerint 2,5%-kal nőtt a bruttó hazai termék, amelyet az idén 2,6% követhet.

Az eurózónában a múlt évben következett be az ütemváltás: a tavalyelőtti 0,9%-os bővülést 2015-ben 1,5%-os feltételezett emelkedés követte, amely után az idén némi gyorsulással 1,7%-ot prognosztizálnak. A szerény mértékű bővülési várakozást az eurózána három vezető gazdaságában várható fejlődésre alapozzák: a német gazdaság továbbra is érzékelhető ütemben, az előző két évhez hasonló dinamikával alakulhat: a tavalyelőtti 1,6%-os, valamint a múlt évi 1,5%-os GDP növekedést ez évben 1,7%-os emelkedés követheti. Franciaországban két éve még stagnálás közeli állapotban volt a gazdaság: a bruttó hazai termék mindössze 0,2%-kal nőtt; a tavalyi évben a becslés szerint 1,1%-kal emelkedett, míg az idén ezt némileg meghaladóan 1,3%-kal nőhet a GDP az IMF prognózisa szerint. Olaszországban még látványosabb a változás: a két évvel ezelőtti 0,4%-os zsugorodás után tavaly – a becsült adatok alapján – 0,8%-os bővülés következett, míg az idei évben már 1,3%-os növekedés várható. Spanyolországban 2014-ben – a korábbi recessziót követően – 1,4%-os GDP bővülést regisztrált a statisztika, amelyet tavaly tekintélyes, 3,2%-os növekedési ráta követett. Ez évben – a feltételezés szerint – ez az ütem ugyan nem ismétlődik meg, de a várt 2,7%-os GDP bővülés is kiemelkedő az eurózáonában.

Az nem eurózáonabeli uniós tagállamok gazdasági teljesítménye – akárcsak a korábbi években – némileg meghaladhatja a valutaövezet növekedési ütemét, amiben döntő szerepe van a brit gazdaságnak: ugyan a két évvel ezelőtti 2,9%-os dinamika nem maradt fenn, de a tavalyi becsült és az ideai várható 2,2%-os GDP növekedés is jelentősnek számít az Európai Unióban. A japán gazdaság nehezen talál magára. A hosszú ideig tartó stagnálást ugyan néhány éve némi fellendülés követte, ami nem bizonyult tartósnak, és 2014-ben stagnált a bruttó hazai termék volumene. A múlt évi 0,6%-os bővülést ez évben – a várakozások szerint – 1%-os követheti. Kanadában várhatóan mérséklődik a gazdaságnövekedés dinamikája. 2014-ben kiemelkedő ütemben, 2,5%-kal nőtt a GDP, amit tavaly sokkal szerényebb, 1,2%-os mérték követett; ezt valamelyest meghaladó, 1,7%-os emelkedéssel számolnak az idén.

A fejlődő országok gazdasági növekedése a múlt évben – a becsült adatok szerint – nem érte el az előző évi ütemet: a 2014. évi 4,6%-ot tavaly 4%-os bővülés követte. 2016-ra azonban ismét gyorsulást, 4,3%-os GDP növekedést várnak az IMF szakértői. A világkereskedelmet leginkább érintő kérdés a kínai növekedési ütem mérséklődése. A korábbi években többször is prognosztizált változás a múlt évben bekövetkezett: 7% alá csúszott a GDP emelkedés dinamikája: míg 2014-ben még 7,3%-kal nőtt a bruttó hazai termék, addig a múlt évben 6,9%-kal, és ez évre további lassulással 6,3%-ot várnak az elemzők. India gazdaságának bővülése már a múlt évben is meghaladta a kínai dinamikát. 2014-hez hasonlóan tavaly is 7,3%-kal emelkedett a GDP, és ez évben további gyorsulást, 7,5%-os növekedést prognosztizálnak. Oroszország várhatóan idén sem tud kitörni a recesszióból: a két évvel korábbi szerény, 0,6%-

os bővülést jelentős, 3,7%-os zsugorodás követte, amely ez évben további 1%-os GDP csökkenéssel folytatódhat. Súlyos gondokkal küzd Brazília. A két évvel ezelőtti stagnálás, azaz 0,1%-os GDP emelkedés tavaly komoly, 3,8%-os zsugorodásba fordult, és erre az évre is ehhez hasonló méretű, 3,5%-os teljesítmény csökkenés várható. Az ASEAN országok /Fülöp szigetek, Indonézia, Malajzia, Thaiföld és Vietnam/ gazdasága kiemelkedő ütemben bővül: az előző két évi 4,6%-os, illetve 4,7%-os gazdaságnövekedést ez évben várhatóan 4,8% követi. Nigéria bruttó hazai terméke is kiemelkedő ütemben nő: az említett időrendben 6,3%-kal, 3%-kal, idén pedig a feltételezés szerint 4,1%-kal. Mexikóban valamivel szerényebb a növekedési ütem: az elmúlt két év 2,3%-os, illetve 2,5%-os bővülése után 2,6%-ot prognosztizál az IMF.

A magyar gazdaság a legutóbbi öt évben a gazdaságpolitika súlyos hibái miatt igen szerény ütemben bővült. A 2011. évi 1,8%-os GDP emelkedést a következő évben 1,7%-os zsugorodás követte, és a 2013. évben regisztrált 2%-os növekedés csak éppen a visszakapaszkodást jelentette a két évvel korábbi szintre. Egyedül 2014. év mutatott kiemelkedő növekedést, amikor a bruttó hazai termék 3,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. Ilyen dinamikával legutóbb az ezredforduló és 2006 között növekedett a magyar gazdaság teljesítménye, de ez az ütem csupán egyetlen évre tért vissza, szinte kizárólag egyszeri hatások eredményeként. A múlt évi GDP emelkedés már nem érte el a 3%-ot, és az idei évben jelentősen, várhatóan további fél százalékponttal mérséklődik a teljesítmény bővülésének mértéke.

Az utóbbi öt év a magyar gazdaság számára a lecsúszás fél évtizede volt, amely – a kilátások szerint – nem zárult le. Amíg a magyar GDP csak a múlt évben érte el a 2008. évi válság előtti szintet, addig a környező országokban a gazdaság teljesítménye kétszámjegyű mértékkel emelkedett. A lemaradást okozó pálya fő oka a dilettáns kormányzati gazdaságpolitika, amely megakadályozza a gazdaság ésszerű fejlődését, következménye nemhogy a versenyképesség növelése, de kétségessé válik annak még szinten tartása is. ***A kormány*** 2010-ben gyökeres váltást vitt végbe: ***a gazdaságpolitika középpontjába a tulajdonviszonyok totális átalakítását, a jövedelmi szerkezet erőszakos átrendezését állította.*** A célkitűzések végrehajtásában a kormány sikeres volt: ***kialakult egy új tulajdonosi réteg, amely kizárólag a kormánynak köszönheti a gazdasági eredményeit, és ilyen értelemben egzisztenciálisan a piactól alig, a kormánytól annál inkább függ.*** Ennek természetes következménye az állam túlhatalma a gazdaságban. Jelentősen nőttek a jövedelemkülönbségek a társadalomban, milliók kerültek a jövedelmi szegénység és a társadalmi kirekesztettség helyzetébe. Míg az Európai Unió más országaiban a válság lezárultával csökkentek, nálunk számottevően nőttek a jövedelmi különbségek, és rohamosan nőtt a szegénység mértéke és mélysége.

Az előző két évben olyan mértékben áramlottak be az uniós források a magyar gazdaságba, hogy ezek időlegesen kompenzálták a konfrontatív kormányzati politika hátrányos következményeit, és 2014-ben az előző hétéves finanszírozási ciklus elmaradásainak pótlásaként jelentős beruházások valósultak meg. Ezek eredményezték a gazdasági növekedés említett mértékét. Ugyanakkor ez azt is jelentette, hogy a közösségi beruházások 97%-át az Európai Unió finanszírozta, azaz a támogatás korántsem kiegészítő forrásnak minősült, noha az Európai Unió ezt annak szánta. A magánberuházások a bizonytalan gazdasági környezetben alig nőttek, sőt több ágazatban is mérséklődtek, így a legutóbbi két év fellendülése után ismét

drasztikus csökkenés következett be, és a nemzetgazdasági szintű újérték teremtés visszasüllyedt a másfél évtized előtti szintre, megakadályozva ezzel a tartós növekedés esélyét.

Az általános gyakorlat szerint egy ország három nagy jövedelemtulajdonosa közül a lakosság nettó hitelező, az üzleti szektor nettó hitelfelvevő, míg az államháztartás kedvező esetben e tekintetben semleges pozícióban van. Kétségtelen azonban, hogy a modern állam gyakran hitelfelvevő. *A magyar gazdaságban* az utóbbi években kialakult helyzet szerint *a vállalatok nettó hitelezők, amely nem csupán nem természetes, hanem a normális gazdasági működést erősen fékező tényező.* Az MNB ezt a képtelen körülményt igyekezett oldani a növekedési hitelprogram két évvel ezelőtti bevezetésével, teljesen eredménytelenül. A jegybanki hitelezés e formája az unortodox lépések közé sorolható; jelentős kamatkockázatot vállalt az MNB – a kormány rovására – abból a célból, hogy kimozdítsa a holtpontról a vállalati beruházásokat. A kezdeti látszatsikereket az okozta, hogy a cégek élve a rendkívül olcsó hitel lehetőségével, kiváltották a sokkal drágább és kockázatosabb devizahiteleiket. Új befektetésekre azonban alig került sor, noha az MNB vezetése, valamint a kormány folyamatosan hatalmas sikerekről áradozott. Mára világossá vált – az egyébként korábban is – nyilvánvaló eredmény: a vállalati hitelállomány tovább csökkent, a vállalati beruházások tovább zuhannak. Ebben a kiszámíthatatlan gazdasági környezetben a cégek nem vállalnak bővítést és befektetést. Továbbra is *menekül az országból a működőtőke, és gyorsuló ütemben távozik a humán tőke is.*

Az idei évben a gazdasági növekedés további lassulása várható olyan körülmények között, *amikor a nemzetközi feltételek kedvezőek*, a nyersanyag- és energiaárak tartósan alacsony szinten maradnak, *a térség többi országában gyorsul a bővülés üteme.* Az uniós források beáramlásának érzékelhető csökkenésével a beruházások volumene nem éri el a múlt évi szintet sem, az építőipari teljesítmény is visszaesik, és az ipari kibocsátás is a korábinál lassabban bővül. A tavalyi érzékelhető keresetnövekedés, valamint a devizahitelek forintosításának áthúzó hatásként a lakossági fogyasztás növekedése ugyanakkor részben kompenzálja a felhalmozás mérséklődését, igaz, ez nem tekinthető kedvező irányú változásnak a gazdasági szerkezetben.

Foglalkoztatottság, keresetek

Az elmúlt két évben *látványosan javultak a foglalkoztatási statisztika adatai.* *A valóságos munkaerőpiacon a bővülés ennél sokkal szerényebb*, mivel a közfoglalkoztatás – hektikusan ugyan – dinamikusan bővül, és a második félévben már elérte a foglalkoztatottak 6,6%-át. Folyamatosan nő – és nehezen becsülhető – a külföldön dolgozók létszáma, jelentős részükkel hazai foglalkoztatottként számol a munkaügyi statisztika. A reálkeresetek – jelentős részben a defláció következtében – számottevően emelkedtek, eközben a jövedelemkülönbségek tovább nőttek. A közsférában egyes csoportok – a kormányzati kommunikációban hangoztatottnál lényegesen kisebb – de a valóságban is jelentős illetményemelésben részesültek, amely

mindenütt csak a korábbi drasztikus reálkereset csökkenés részbeni kompenzációját jelenti. ***Egyetlen közalkalmazotti réteg sem érte el a 2010. évi jövedelmének a vásárlóértékét.***

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a negyedik negyedévben a ***foglalkoztatottak száma*** 4 259 ezer fő volt, 118 ezer fővel, 2,8%-kal több, mint az előző év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 232 ezer fő volt, számottevően, 30,4%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A foglalkoztatási mutató emelkedésében szerepet játszott az is, hogy a munkaerő-felvétel módszertana szerint 117 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH, létszámuk 5,4%-kal nőtt egy év alatt. A foglalkoztatottak átlagos száma a múlt év egészében 4 210 ezer fő volt, 2,7%-kal több, mint az előző évben. A növekmény kétharmada a közmunkások, valamint a hazai foglalkoztatottnak tekintett külföldön dolgozók létszámának emelkedéséből adódott.

A lakossági adatfelvétel szerint a ***hazai elsődleges munkaerőpiacon*** a negyedik negyedévben 3 910 ezer főt foglalkoztattak, 1,5%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezret meghaladó körét is beleszámítva a 15-64 éves népesség ***foglalkoztatási rátája*** 64,8% volt, 2,2 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A múlt év átlagában a foglalkoztatási arány 63,9% volt, amely 2,1 százalékponttal haladta meg az előző évit. A foglalkoztatási ráta emelkedéséhez hozzájárult a munkaképes korú népesség számának 53 ezer fős csökkenése is. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a negyedik negyedévben 81,1% volt, 1,3 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél, míg az 55-64 éveseké 46,7% volt, 3,8 százalékponttal haladta meg az egy évvel korábbit.

Az ***aktív munkanélküliek száma*** a negyedik negyedévben 281 ezer fő volt, 38 ezer fővel, 11,9%-kal kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A legutóbbi ismert adat szerint a harmadik negyedévben az előbbieken kívül még 287 ezren válaszolták a munkaerő-felvétel során azt, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták a munkaerőpiacon a helyzetüket; közülük 66 ezer főt sorolt a KSH a ***passzív munkanélküliek*** csoportjába. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított ***munkanélküliségi ráta*** – amely csupán az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató –, a megfigyelt trimeszterben 6,2% volt, 1 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. A múlt év átlagában a munkanélküliségi ráta 6,8% volt, ami 0,9 százalékpontos csökkenés a megelőző évhez viszonyítva. A 25 éven aluliak között hosszú idő óta rendkívül magas, a negyedik negyedévi adatok szerint 15,3% volt a munkanélküliek aránya, annak ellenére, hogy az egy évvel korábbihoz képest 3 százalékponttal csökkent a mutató értéke. Változatlanul ***súlyos gond a tartós munkanélküliség***: az álláskereső csaknem fele, 48,3%-a legalább egy éve eredménytelenül keresett munkát. A munkanélküliség átlagos időtartama meghaladta a másfél évet, 18,4 hónap volt, az egy évvel azelőtti 17,8 hónappal szemben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a ***regisztrált álláskeresők száma*** a múlt év végén 337 500 fő volt, 3,7%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 13,7%-kal kisebb, mint egy évvel korábban. Decemberben a foglalkoztatók 42 100 új álláshelyet jelentettek be, alig több mint feleannyit, 44%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 45,8%-kal kevesebbet, mint egy

évvel korábban. Ezen belül a piaci munkaalkalmak száma az előző hónaphoz képest egyharmaddal, 33,1%-kal, az előző decemberihez viszonyítva pedig 5,5%-kal csökkent. A támogatott munkahelyek száma az előző hónaphoz képest nagyon jelentősen, 46,6%-kal, az egy évvel korábbihoz képest ennél is nagyobb mértékben, 51,8%-kal visszaesett. Mivel az álláshelyek több mint háromnegyede, 77,3%-a közfoglalkoztatásra irányult, **az álláshelyek számát a közmunka programon keresztül a kormányzat, és nem a valóságos munkaerőpiaci folyamatok határozzák meg.**

A múlt év decemberében a regisztrált munkanélküliek 14,8%-a 25 éven aluli fiatal volt, akiknek háromnegyede, 75,2%-a első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek több mint felének, 52,5%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskereső 42,7%-ának nem volt az általános iskolánál magasabb végzettsége, valamivel több mint felének, 51,7%-ának volt középfokú végzettsége. Ez utóbbi körben 29,1% végzett szakiskolát vagy szakközépiskolát, 47,6% szakmunkásképzőt, 4,3% technikumot, míg 19% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek aránya decemberben 5,6%-ot tett ki a munkanélküliek között. Az álláskereső háromtizede, 30,1%-a 50 éven felüli volt. A múlt év utolsó hónapjában a munkanélküliek alig egyhatoda, 17,6%-a volt jogosult álláskeresői támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben egyharmaduk, 33,7%-uk részesült. A munkanélküliek csaknem fele, 48,7%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – az összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 9 hónapig jár az érintetteknek.

Változatlanul **súlyos területi problémákkal terhelt a munkaerőpiac.** Az előző év decemberéhez képest minden megyében jelentősen mérséklődött, az előző hónaphoz viszonyítva a megyék többségében némileg csökkent, ugyanakkor Nógrád megyében 0,7%-kal, Csongrád megyében 1%-kal, Zala megyében 1,7%-kal, míg Békés megyében 2%-kal emelkedett az álláskereső száma. A két leghátrányosabb helyzetű régióban a munkanélküliségi arány hosszú ideje meghaladja az országos átlag másfélszeresét: decemberben Észak-Magyarországon 13,9%, Észak-Alföldön 12,7% volt a mutató értéke, de Dél-Dunántúlon szintén kétszámjegyű, 10,5% volt a munkanélküliségi arány. Nyolc megyében is kétszámjegyű volt a munkanélküliség mérőszáma; ezen belül Nógrád megyében 16,2% volt, azaz meghaladta az országos átlag kétszeresét, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei 15,1%, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei 14% pedig alig maradt el attól. Két megyében a munkanélküliségi arány meghaladta az országos átlag másfélszeresét: Hajdú-Biharban 12,4%-ot, Somogyban 12%-ot regisztrált a statisztika, míg Jász-Nagykun-Szolnok megyében megközelítette ezt az értéket: 11,3% volt a ráta.

A **közfoglalkoztatottak száma** novemberben 194 400 fő volt, 7,3%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és jelentősen, 17,3%-kal több, mint egy évvel korábban. A múlt év első tizenegy hónapjában 4,9%-kal több közmunkást foglalkoztattak, mint az előző év azonos időszakában. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első tizenegy hónapban 79 800 forint volt, 2,1%-kal magasabb az évvel azelőttinél. A kifizetett bruttó közmunkás bér alig haladta meg a jogszabályban előírt minimálbér háromnegyedét, annak 76%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint a múlt év első tizenegy hónapjában a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 893 ezer fő **állt alkalmazásban**, 2,5%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 2,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 699 ezer főt alkalmaztak, 0,6%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** a múlt év első tizenegy hónapjában 245 500 forint volt, 4,1%-kal több az egy évvel korábbinál. A versenyszférában 260 200 forint volt az átlagos kereset, 3,9%-kal magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 253 500 forint volt a keresetek átlaga, 5,6%-kal több az egy évvel azelőttinél. A közszférában és a nonprofit szervezeteknél a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 184 ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 600, illetve 9 200 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

Az alkalmazásban állók **nettó átlagkeresete** az első tizenegy hónapban 160 800 forint volt, 4,1%-kal magasabb, mint egy évvel korábban. A fogyasztói árak ebben az időszakban 0,1%-kal mérséklődtek, így a reálkereset érzékelhetően, 4,2%-kal emelkedett. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 118 100 forint volt, 4,2%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában; a szellemi dolgozók nettó 253 800 forintos keresete 3,4%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 166 ezer forint volt az átlagkereset, 5,6%-kal több az egy évvel azelőttinél. Az első tizenegy hónapban a keresetek a közigazgatásban és a védelem ágazatban együttesen 6,9%-kal, az oktatásban 5,2%-kal, az egészségügyben 1,9%-kal, míg a szociális ellátásban 7,3%-kal emelkedtek.

Áralakulás

A magyar gazdaságban két éve megfigyelhető deflációs környezet változóban van. Az ipari termelői árak tartósan alacsony szinten stagnálnak, illetve mérséklődnek, mivel a világpiaci nyersanyag árak hosszú ideje nem mozdulnak, az energiaárak pedig tovább esnek. A mezőgazdasági termelői árak közül a kukorica ára egyötödével nőtt, míg az élőállatoké mérsékelten, az állati termékeké, így a tejé drasztikusan csökkent. A fogyasztói árak túljutottak a mélypontra: a tavalyi év egészében stagnáltak, de a decemberi árak már 0,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest, és ez év végére közel kétszeresére is gyorsulhat a dinamika.

Az **ipari termelői árak** a múlt év novemberében 0,1%-kal nőttek az előző hónaphoz, és 0,8%-kal mérséklődtek az előző év azonos hónapjához képest; az első tizenegy hónapban 0,9%-kal maradtak el az egy évvel azelőttitől. Novemberben az egyéb feldolgozóiparban és a javításban

5,4%-kal, a gyógyszeriparban 4,3%-kal, a gépgyártásban 4,2%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 17,8%-kal, a kohászatban 3,2%-kal, a vegyiparban 1%-kal csökkentek a termelői árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 0,4%-kal, az energetikában 3,3%-kal mérséklődtek egy év alatt a termelői árak.

Az *ipari export* értékesítési *árak* novemberben 0,3%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 0,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest, míg az első tizenegy hónapban összességében 0,3%-kal nőttek. Novemberben a kiviteli árak a gépgyártásban és a gyógyszeriparban egyaránt 4,8%-kal, az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 3,6%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 20,8%-kal, a kohászatban 2,7%-kal mérséklődtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóipar értékesítési árak ebben a relációban 0,5%-kal meghaladták az egy évvel korábbit, míg az energetikai ipariak 1,7%-kal elmaradtak attól.

Az *ipar belföldi* értékesítési *árak* novemberben 0,1%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 3,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest; az első tizenegy hónap átlagában pedig 3,1%-kal mérséklődtek. A múlt év tizenegyedik hónapjában az egyéb feldolgozóiparban és a javításban 8,1%-kal, a nyomdaiparban 3,5%-kal, a számítógép és elektronikai termék gyártásban 3,4%-kal, a textil- és bőriparban 3,1%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 15,3%-kal, a kohászatban 4%-kal, a villamos berendezés gyártásban 2,5%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak az előző év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 2,3%-kal, az energetikai iparban 3,7%-kal mérséklődtek az értékesítési árak ebben a relációban az egy évvel korábbihoz képest.

A *mezőgazdasági termelői árak* novemberben 5,5%-kal nőttek, míg az első tizenegy hónap átlagában gyakorlatilag stagnáltak, 0,2%-kal apadtak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A növényi és kertészeti termékek ára 13,7%-kal emelkedett az előző novemberihez képest. A gabonafélék termelői ára 11,2%-kal, ezen belül a kukoricáé 21%-kal, az ipari növényeké 18,2%-kal, ezen belül az olajos növényeké 21,3%-kal nőtt. A zöldségek felvásárlási ára 7,2%-kal, a gyümölcsöké 25,9%-kal, a burgonyáé – az alacsony bázishoz képest – másfélszeresére, 51%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 6,4%-kal, ezen belül a vágóállatoké 2,5%-kal, míg az állati termékeké számottevően, 14,4%-kal visszaesett. A múlt év első tizenegy hónapjában a vágósertés felvásárlási ára 11%-kal, a tejé több mint egyötödével, 21%-kal csökkent.

A *fogyasztói árak* decemberben 0,3%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 0,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest, míg a múlt évben összességében 0,1%-kal mérséklődtek. Az élelmiszerek ára novemberhez viszonyítva 0,5%-kal csökkent; egy hónap alatt az étolaj ára 1,6%-kal, a tojásé 0,6%-kal emelkedett, míg az idényáras élelmiszereké 1,9%-kal, a sertéshúsé 0,9%-kal, a kenyéré 0,8%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkek ára novemberhez képest 0,3%-kal, a szeszes italoké és a dohányáraké 0,2%-kal, a ruházati termékeké 0,1%-kal mérséklődött.

Az élelmiszerek fogyasztói ára decemberben az átlagos inflációhoz képest *jelentősen*, 2,2%-kal *nőtt az egy évvel korábbihoz képest*. Az idényáras élelmiszerek kitüntetett mértékben, 23%-kal drágultak; az étolaj ára 12,7%-kal, a cukoré 9,2%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 3,7%-kal, az iskolai étkezésé 3,3%-kal, a munkahelyi étkezésé 2,7%-kal emelkedett, míg a tejé 9,5%-kal,

a sajté 6,9%-kal, a vajé 5,5%-kal, a sertéshúsé 2,3%-kal csökkent. A szeszes italok és a dohánytermékek ára 3,8%-kal nőtt; ezen belül a tömény italoké 9%-kal, a dohányáruké 4,8%-kal. Az újságok és folyóiratok ára 6,7%-kal, a tanszereké és írószereké 2,6%-kal, a gyógyszereké 2,4%-kal, a testápolási és egészségügyi cikkeké 2,2%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké 1,7%-kal emelkedett, míg az üzemanyagoké jelentősen, 8,9%-kal, a ruházati termékeké 0,1%-kal mérséklődött. A háztartási energiacsoporthoz tartozó termékek ára 0,2%-kal, ezen belül a palackos gázé 13%-kal mérséklődött, a távfűtésé, a vezetékes gázé és az elektromos áramé változatlan maradt, míg a széné 1%-kal, a tűzifáé pedig 3,8%-kal nőtt. A szolgáltatások 1,5%-kal drágultak; az autópályadíj, a gépkocsikölcsönzés és a parkolás együttesen 6,9%-kal, a szemétszállítás 5,9%-kal, az üdülés 5,2%-kal, a lakbér 4,8%-kal, a színházjegy 4,2%-kal, a postai szolgáltatás 3,7%-kal került többre, mint az előző év decemberében.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* decemberben 0,3%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és 1,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A múlt év átlagában a nyugdíjas fogyasztói kosárral számított infláció 0,4%-ot tett ki. A múlt év utolsó hónapjában a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – *maginfláció* 1,4%, míg a tavalyi év egészében 1,2% volt.

Jövedelem és fogyasztás

A KSH adatközlése szerint a *kiskereskedelmi forgalom* szezonális és naptárhatástól megtisztított volumene a múlt év első tizenegy hónapjában 5,6%-kal, a naptárhatás kiszűrésével számított 5,7%-kal volt magasabb, mint 2014 azonos időszakában; a növekedési ütem mintegy 0,5 százalékponttal haladta meg az előző évit. Ezen belül a november havi forgalomnövekedés ennél szerényebb ütemű, 4,3%-os volt, ami jelentősen, 1,5 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. Novemberben az országos kiskereskedelmi forgalom 45%-a az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben, 39%-a a nem élelmiszer-kiskereskedelemben, 16%-a az üzemanyagtöltő állomások hálózatában realizálódott. Az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelemben a forgalom volumene összességében 1,7%-kal emelkedett. Azon belül az élelmiszer-kiskereskedelem 78%-át adó élelmiszer jellegű vegyes üzletek értékesítése mindössze 0,6%-kal bővült, ugyanakkor – az előző havit meghaladó ütemmel – 6,1%-ra fokozódott az élelmiszer-, ital- és dohányáru-szaküzletek forgalomnövekedésének dinamikája. Utóbbi esetben továbbra is feltételezhető a lakossági elővásárlás jelensége, amelyet a dohány nagykereskedelem vélelmezett átmeneti áruhiányhoz vezető kormányzati átalakítása miatt feltételeznek. A nem élelmiszer-kiskereskedelem forgalmának volumene szintén dinamikusán, 8,7%-kal emelkedett. Azon belül az iparcikkek forgalma 19,7%-kal, a ruházati termékeké 14,3%-kal, a könyveké és számítástechnikai cikkeké 4,9%-kal, a gyógyszereké, és gyógyászati termékeké 1,1%-kal, az illatszereké 9,3%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 3,5%-kal volt magasabb, mint 2014 novemberében. Folytatódott a csomagküldő és internetes kereskedelem erőteljes bővülése, amelynek naptárhatástól megtisztított volumene 28,4%-kal, – a lakosság jövedelmi helyzetével összefüggésben – a

használtcikk forgalma 13,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az üzemanyag-töltő állomások eladási volumene novemberben 4,7%-kal, 2015. január-november folyamán 7,4%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A KSH közzétette a nyugdíjak alakulására és a nyugdíjasok összetételére vonatkozó múlt évi adatokat. 2015. január elsején 2 727 ezer fő részesült nyugdíjban vagy egyéb ellátásban, 2,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezen belül öregségi nyugdíjban 2 023 ezer fő részesült, 0,7%-kal kevesebb, mint a megelőző év első napján. ***A nyugdíjrendszer 2012-ben történt változtatásának következményeként jelentősen csökkent az ellátásban részesülők száma, és számottevően mérséklődtek a nyugdíjkiadások.*** A nyugdíjkorhatár fokozatos emelkedése, melynek értelmében 2022-ig 65 év lesz a korhatár, fokozatosan csökken a nyugdíjba lépők száma. Ezzel ellentétesen hat a nők 40 éves munkaviszony utáni nyugdíjba vonulási lehetősége: a múlt év elején 122 ezren kaptak nyugdíjat ezen a jogcímen, 16,2%-kal többen, mint egy évvel azelőtt. A lényegesebb változás a korábbi rokkantsági nyugdíjaknál következett be. Az ilyen ellátásban részesülők száma 2012 óta 68 ezer fővel csökkent. Egy részük betöltötte a rá irányadó nyugdíjkorhatárt, ezért öregségi nyugdíjat kap, ugyanakkor ***30 ezer főt az új jogszabályi keretek között kizártak az ellátásból; többségük 50 év feletti, így egészségi állapotukat is figyelembe véve szinte reménytelen az elhelyezkedésük a munkaerőpiacon.*** A múlt év elején 405 ezer fő részesült a rokkantsági vagy rehabilitációs ellátásban, 3,3%-kal kevesebb, mint a megelőző év első napján.

A nyugdíjakra és egyéb ellátásokra fordított összeg 2014-ben 3 478 milliárd forint volt, a bruttó hazai termék 10,9%-a. A csökkenés látványos volt, az előző évben még a GDP 11,6%-át érték el a nyugdíjkiadások. A megtakarítás egy része a korhatár alatti nyugdíjba vonulás lehetőségének megszüntetéséből adódott, amely egyedülálló az Európai Unióban, A nyugdíjkiadások másik része abból származott, hogy 2012-ben megváltozott a nyugdíjak évenkénti emelésének módja: a korábbi svájci indexálás helyett kizárólag a fogyasztói árszínvonal alapján valorizálják az ellátások összegét, azaz már nem veszik figyelembe a nettó átlagkereset növekedését. Ezzel tulajdonképpen ***megszűnt az a társadalmi szolidaritás az idősseggel, amely szerint ők is részesedtek az aktív keresők többletjödelméből adódó járulékbefizetésből.***

A nyugdíjak és ellátások átlagos összege a múlt év januárjában 106 500 forint volt, 3%-kal magasabb az egy évvel korábbinál. Ezen belül az öregségi nyugdíjak átlaga 118 400 forintot tett ki, 2,3%-kal többet, mint 2014 januárban. ***A magyar nyugdíjak vásárlóértéke az Európai Unió országainak alsó harmadába tartozik,*** csak néhány környező országot, valamint dél-európai tagállamét haladja meg. Az öregségi nyugdíjak közel háromtizedének, 28,7%-ának összege nem érte el a 90 ezer forintot, sőt 57 ezren 50 ezer forint alatti nyugdíjban részesültek. A nyugdíjminimum összege hosszú ideje 28 500 forint; az érintettek számából is látható, hogy a legkisebb nyugdíj 50 ezer forintra történő emelése nem csupán méltányos és rendkívül sürgető, emellett a költségvetés terheit alig emelné meg. Az öregségi nyugdíjasok közel egyharmada, 32,6%-a 90 ezer és 120 ezer forint közötti összeget vehetett fel havonta, míg nem egészen egyötödük, 17,9%-uk ezt meghaladó, de 150 ezret el nem érő. Ennél magasabb járandósága az érintettek egyötödének, 20,8%-ának volt, ezen belül 133 ezer fő a 200 ezer forintot is meghaladta.

A **lakosság betétállománya** a múlt év decemberében 177 milliárd forinttal nőtt, és az év végén 7 051 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 159 milliárd forinttal, míg a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 22 milliárd forinttal emelkedett, árfolyamváltozás következtében pedig 4 milliárd forinttal csökkent. A háztartások folyószámlabetéteinek /valamint folyószámlahiteleinek/ állományát két tényező jelentősen befolyásolta. Mivel a január több munkaszüneti nappal kezdődött, a fizetések jelentős részét az év végén átutalták a munkavállalóknak. Emellett az év utolsó hónapjaiban kifizették a területalapú agrártámogatások számottevő hányadát; az önálló vállalkozók a háztartási szektorba tartoznak, tehát a családi vállalkozások folyószámlabetéteit a lakossági betétállománynál tartja nyilván az MNB. A betétállomány szezonálisan kiigazítva – tehát e tényezők figyelembevételével – mindössze 6 milliárd forinttal nőtt. Az Államadósság Kezelő Központ adatai szerint december végén a lakosság birtokában 3 517 milliárd forint értékű állampapír volt, csaknem másfélszer annyi, 45,9%-kal több, mint a múlt év elején.

A **lakosság hitelállománya** decemberben 69 milliárd forinttal mérséklődött, és a múlt év utolsó napján 5 883 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 64 milliárd forinttal, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 3 milliárd forinttal, míg árfolyamváltozás következtében 2 milliárd forinttal csökkent. A hitelállomány szezonálisan kiigazított mérséklődése decemberben 37 milliárd forintot tett ki. A lakossági devizahitelek állománya 54 milliárd forintra zsugorodott, mivel a pénzügyintézetek a devizahiteleket törvény által előírt kötelezettségüknek megfelelően forintra váltották.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** két éve folyamatosan jelentős dinamikával bővül. Az export volumene novemberben 1,1%-kal csökkent az előző havihoz képest, de így is 8,4%-kal magasabb a 2014 novemberinél. Az import növekedés üteme jelentősen, 4,9 százalékponttal emelkedett az októberihez képest, és 11,2%-kal volt magasabb az egy évvel korábbinál. A múlt év első tizenegy hónapjában a kivitel volumene 8,1%-kal, a behozatalé pedig 7,5%-kal emelkedett. A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma november végéig 2 310 milliárd forintot, illetve 7 455 millió eurót tett ki, 449 milliárd forinttal, illetve 1 427 millió euróval többet, mint az előző év azonos időszakában. A múlt év első tizenegy hónapjában a külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonal a kivitelben 0,4%-kal, a behozatalban 1,1%-kal csökkent, a cserearány 0,7%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest a múlt év novemberében tovább gyengült, és tizenegy hónap átlagában 0,3% volt az árfolyamromlás mértéke. Az amerikai dollárhoz viszonyítva változatlanul jelentős, 21%-os volt a gyengülés.

A behozatalban a múlt év novemberének végéig – a novemberi mérséklődés ellenére is – a gépek és szállítóeszközök forgalma emelkedett a legnagyobb mértékben, 11,2%-kal. Ezek behozatali üteme viszont november folyamán tovább nőtt, és így tizenegy hónap alatt 9,4% volt a volumennövekedés. Az árufőcsoporton belül változatlanul a közúti járművek – elsősorban Kínába, Nagy-Britanniába és francia relációba irányuló – kivitele, valamint a járműiparhoz

kötődő termékek kivitele és behozatala a meghatározó; a közúti járművek euróban számított exportja 22,3%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Ugyanezen időszakban a villamos gépek, készülékek és műszerek kivitele euróban 15%-kal, importja 11,7%-kal, az energiafejlesztő gépek és berendezések kivitele 16,4%-kal, behozatala – főként a járműmotoroknak köszönhetően – 10,3%-kal emelkedett. A feldolgozott termékek volumennövekedése mindkét relációban fokozódott, a kivitelé 8,1%-kal, a behozatalé 14%-kal. Az árufröcsoporton belül – az autógyártáshoz kötődő – készbőr és bőrgyártmány export euróban 22,4%-kal, a műanyag termékeké 17,2%-kal, a gyógyszereké 13,2%-kal, a gumigyártmányoké 11,2%-kal bővült; a termékcsoponton belül a gyógyszerbehozatal emelkedett a legnagyobb mértékben, euróban számítva 20,8%-kal.

A múlt év elejétől október végéig az élelmiszerek, italok, dohánytermékek exportvolumene 4,8%-kal, az importvolumene 6,9%-kal nőtt. A gabona és gabonakészítmény export euróban 12,5%-kal, az import 13,8%-kal emelkedett; a zöldségféle és gyümölcs export 2,9%-kal csökkent, míg az árucsoport importja 21,5%-kal emelkedett. Az állati takarmány kivitel euróban 7,2%-kal, a behozatal 13,4%-kal bővült. Az energiahordozók importvolumene jelentősen, 10,1%-kal visszaesett. A kőolaj behozatala euróban 35,2%-kal, a földgázé 31,2%-kal mérséklődött, a széné 6,5%-kal, a villamos energiáé 8,8%-kal emelkedett, miközben ez utóbbinak a kivitele is 20%-kal meghaladta az egy évvel korábit.

A múlt év novemberének végéig az Európai Unió tagállamaiba irányuló kivitel volumene 9,9%-kal, ezen belül a 15 tradicionális tagállam felé 9,5%-kal, az új tagállamokba kerülő 10,8%-kal emelkedett. Az Európai Unió országaiból érkező import 8,7%-kal, ezen belül a régi tagállamokból származó 7,7%-kal, a 13 új tagállamból induló 11,4%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az Európai Unióval folytatott kereskedelem mérlege 2 522 milliárd forint, illetve 7 455 millió euró többletet mutatott, 350 milliárd forinttal, illetve 1 427 millió euróval többet, mint az előző év azonos időszakában. November végéig az Európai Unió tagállamaiba irányult a kivitel 79,4%-a, és a behozatal 76,5 %-a is onnan származott. Az egyéb országokba irányuló kivitel volumene 2%-kal, a behozatalé 3,7%-kal emelkedett. A külkereskedelmi mérleg ebben a relációban az első tizenegy hónap folyamán 212 milliárd forint, illetve 688 millió euró deficitet mutatott, amely 66 milliárd forinttal, illetve 220 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál.

Az államháztartás – önkormányzatok nélküli – pénzforgalmi szemléletű bevétele 2015-ben 17 347 milliárd forint, kiadása 18 565 milliárd forint, hiánya 1 219 milliárd forint volt, rendre 5,5%-kal, 7,5%-kal, ill. 36,5%-kal meghaladva a módosított előirányzatot. Meg kell jegyezni, hogy a törvénnyel év közben megváltoztatott előirányzatokhoz viszonyított eltérések szokatlanul magas mértékűek, különösen a hiány tekintetében. Az országgyűlés 2015 folyamán négy alkalommal módosította az ország központi költségvetéséről szóló törvényt, utoljára november 14-én. A hiány akkor elfogadott 893 milliárd forint összegét – ami a 2014-ben realizáltat eleve 90 milliárd forinttal, 11,1%-kal meghaladta – a kormány jelentősen túllépte. Ez jelentős eltérés még akkor is, ha azt a remélt uniós támogatások elmaradásával magyarázzák, hiszen azok lehívhatóságának feltételei előre ismertek, azokat az egyes projektek megvalósítása során mindössze figyelembe kellene venni. Azonban a múlt évi nemzetgazdasági események is azt mutatják, hogy a magyar kormány semmibe veszi nemcsak a gazdaság működésének

törvényszerűségeit, hanem az Európai Unióval kötött megállapodásokat, és nem utolsósorban a kormánypárti többséggel működő országgyűlés döntéseit is. Ezek következtében folyamatosan krízishelyzet kezelésre kényszerül, intézkedései egymásnak ellentmondó hatásokat váltanak ki, bizonytalan, kiszámíthatatlan körülményeket teremtve a gazdaság minden szereplője számára.

A központi alrendszer részét képező **központi költségvetés** bevételei a múlt évben 11 826 milliárd forintot tettek ki, és 7,3%-kal a tervezett fölött teljesültek. A kiadások 13 022 milliárd forinttal, a tervezett 9,8%-kal meghaladva realizálódtak. Ezek eredőjeként az év végi 1 196 milliárd forintos hiány megközelítette a módosított előirányzat másfélszeresét, annak 142,1 %-a volt. December folyamán a központi költségvetés 248 milliárd Ft-tal növelte a deficitet. A központi alrendszeren belül a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai a tervezettnél 1,5 %-kal magasabb bevétellel, de ennek ellenére 24,9 milliárd forintos hiánnyal zárták az évet. Az elkülönített állami pénzalapok módosított előirányzathoz viszonyított 2,2 milliárd forintos többlete a bevételek tervezett összegét 4%-kal meghaladó teljesítést jelentett.

Adó- és adójellegű bevételekből összességében 7 978 milliárd forint, az előirányzottnál 382 milliárddal, 5%-kal több folyt be a központi költségvetésbe. A **gazdálkodó szervezetek** 1 503 milliárd forintot fizettek be különféle jogcímenen, 198 milliárd forinttal, 15,1%-kal többet a tervezettnél. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a 2015-re várt bevételt a kormányzat meglehetősen alultervezte, a törvénnyel módosított 1 306 milliárd forintos előirányzat 53 milliárddal volt alacsonyabb a 2014-ben teljesítettnél. Jelentősen, 60,8%-kal meghaladták az előirányzatot a társasági adó bevételek, 16,5%-kal az energiaadók, a cégautók után 9,7%-kal többet fizettek be a módosított előirányzatnál. Az egyszerűsített vállalkozói adózást választók befizetései 6,7%-kal haladták meg a tervezettet, amely 13 milliárd forinttal alacsonyabb volt a 2014-ben e jogcímen megfizetetténél. Az elektronikus útdíjat, a környezetvédelmi járulékot, a kivetett bírságokat is magába foglaló egyéb központosított bevételek 3,8%-kal, a pénzügyi szervezetek különadója pedig 3,7%-kal több kormányzati bevételt eredményezett az előirányzottnál.

A **fogyasztáshoz kapcsolt adó**bevételek összességében 4 598 milliárd forint, a tervezettnél 115 milliárd forinttal, 2,6%-kal, a megelőző évinél pedig 262 milliárd forinttal, 6%-kal több állami bevételt hoztak 2015-ben. Ezek közül a legszámottevőbb a 3 286 milliárd forintos általános forgalmi adó, amelyből 2%-kal, 65 milliárd forinttal volt magasabb a költségvetés bevétele az előirányzottnál, és 250 milliárd forinttal, 8,2%-kal a 2014 évinél. Jövedéki adóból 79 milliárd forinttal több folyt be, mint 2014-ben, és ez 4,9%-kal volt magasabb a 2015-re tervezettnél. A magasabb teljesülésben a dohánytermékeknél főként a fogyasztás termékszerkezet-átrendeződése – a cigaretta helyett a fogyasztási dohányforgalom nőtt –, valamint az év végén tapasztalt készletezés állt. Az üzemanyagok, azok közül is elsősorban a gázolaj-, másodsorban pedig a benzinforgalom világpiacon árcsökkenés hatására bekövetkezett növekedése játszott szerepet. A szeszesital és az egyéb jövedéki termékek után befolyt adóbevétel csökkent a népegészségügyi termékadó alkoholtermékekre 2015. január 1-től történt kiterjesztését megelőző készletezés következtében.

A **lakossági adóbefizetések**ből a múlt évben 1 807 milliárd forint bevétellel számolt a kormányzat, ez 53 milliárd forinttal több, mint 2014-ben. Ezzel szemben a lakosság 1 877 milliárd forint adót fizetett be, az előirányzottnál 70 milliárd forinttal, 3,9%-kal többet teljesített. Azon belül a személyi jövedelemadóból 49 milliárd forinttal, 3%-kal több volt a bevétel a tervezettnél. A 2014 évi teljesítéssel megegyező összeggel tervezett illetékbevétel 136 milliárd forintban realizálódott 2015 végére, 13,6%-kal meghaladta az előirányzatot. Gépjárműadóból 2015-re 46 milliárd forint bevételt irányzott elő a költségvetés, 7,3%-kal többet a megelőző évben befolyt összegnél. A tényleges befizetés ennek 96,5%-a, 44 milliárd forint volt. Nem származott központi bevétel a magánszemélyek jogviszony megszüntetéséhez kapcsolt különadóból, e jogcímen közel félmilliárd forintot kellett visszafizetnie a kormánynak.

A **költségvetési szervek** és a fejezeti kezelésű előirányzatok múlt évi **bevétele** 3 248 milliárd forint volt, 11%-kal több a tervezettnél, utóbbi azonban lényegesen, 700 milliárd forinttal volt kevesebb, mint a 2014. évi teljesítés. A bevételcsoport előirányzatainak részletesebb vizsgálatakor feltűnő, hogy a kormány a költségvetési szervezetek bevételeit 655 milliárd forinttal, 35,7%-kal, a fejezeti kezelésű előirányzatokét 56 milliárd forinttal, 67,5%-kal alul, azok uniós támogatását 2014. évi szinten tervezte. Így a 2015. évi teljesítési arányok dinamikája a két első alcím esetében lényegesen kedvezőbbnek látszik, az uniós támogatások közel egyharmados alulteljesítése viszont a két évre befagyasztott forrásfelhasználás következménye.

Az **állami vagyon hasznosításával** kapcsolatosan tervezett befizetések alig kétharmada, 166 milliárd forint folyt be 2015-ben, döntően az év két utolsó hónapjában. Ebből 75 milliárd forint az október végi OTP részvény értékesítés bevétele. A vagyonhasznosításból származó bevételek 51 milliárd forintos összege a bevételcsoport közel 31%-át jelentette, ezen belül a közel 30 milliárd forint osztalékfizetésekből származott. Az értékesítési bevételek összege 38 milliárd forint volt, amelynek meghatározó tétele az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek 26 milliárd forintos értékesítése. Az állami földárverésekből – bár egy meghatározott vásárlói kört kivételes helyzetbe hoztak – év végéig nem realizálódott a remélt eredmény, feltehetően emiatt értékesített a kormány október végén OTP részvényeket. Így pénzforgalmi szemléletben teljesülhet a vagyonértékesítési előírás jelentős hányada, ugyanakkor ezen értékpapírokból származó bevétel az Eurostat módszertana szerint nem javítja az államháztartás eredményszemléletű egyenlegét.

A **kormányzati szektor kiadásai** összességében 7,1%-kal haladták meg a 2015 évi törvényi módosított előirányzatot, a megelőző évhez viszonyítva pedig 304 milliárd forinttal, 1,7%-kal nőttek. A központi költségvetés kiadásai mintegy 251 milliárd forinttal teljesültek nagyobb összegben az elmúlt évhez, és 1 162 milliárd forinttal teljesültek magasabban a törvényi módosított előirányzathoz képest. A **lakásépítési támogatásokra** 2015-ben 109 milliárd forintot fizettek ki, ez 14,6%-kal alacsonyabb a 2014. évinél, és 15,2%-kal a 2015-re tervezettnél.

Szociális és családtámogatásokra a múlt évben 708 milliárd forintot fordított a kormány, 3,4%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A növekmény azért keletkezett, mert a múlt év elejétől a központi költségvetésben jelennek meg a korábban önkormányzatok által finanszírozott jövedelempótló ellátások. A családtámogatások kiadásai 417 milliárd forintot tettek ki, 1,5%-kal kevesebbet, mint az előző évben. A foglalkoztatási alap kiadásaira 390 milliárd forintot

fordítottak, ugyanannyit, 0,2%-kal többet az egy évvel korábbinál; az alap kiadásainak csaknem kétharmada, 65,1%-a a közmunka program finanszírozását szolgálta. Az egészségbiztosítási alap múlt évi kiadása 1 955 milliárd forint, a nyugdíjalapé 3 079 milliárd forint volt, 2,5%-kal több, illetve 1,8%-kal kevesebb, mint az előző évben. A gyógyító megelőző ellátásokra 961 milliárd forintot fordítottak, 1,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ez egyben azt jelenti, hogy az egészségügyi ellátórendszerre – a súlyos problémák ellenére – reálértékben kevesebb forrás jutott, mint a megelőző évben, mivel az egészségügyi szolgáltatás árindexe a növekményt meghaladta.

A **költségvetési szervek** 2015. évi **kiadása** 4 443 milliárd forint volt, amely 6,6%-kal magasabb a 2014. évi 4 169 milliárd forintos kiadásaiknál. A teljesítés csaknem egyharmaddal, 32,1%-kal túllépte a 3 362 milliárd forintos módosított előirányzatot is. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásainak 2015. évi teljesítése 1 233 milliárd forint volt, amely 13,4%-kal magasabb, mint a 2014. évben kifizetett 1 087 milliárd forintos összeg, és 12 milliárd forinttal több, mint a 2015. évi 1 220 milliárd forintos törvényi módosított előirányzat. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásaiból a kedvezményezettek részére összesen 2 794 milliárd forint összegű kifizetés történt, amely 25,6%-kal, 570 milliárd forinttal több, mint a 2014. évi teljesítés. A jelentős kifizetés oka, hogy a 2007-2013-as programozási időszak operatív programjai esetében 2015. december 31-ig be kellett fejezni az uniós támogatásból finanszírozott projekteket, így a fennmaradó teljes összeget ki kellett fizetni a kedvezményezetteknek az év végéig.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások** 2015. évi összege 285 milliárd forint volt, amelynek mintegy 70%-át, közel 200 milliárd forintot a felhalmozási jellegű kiadások képezték. Ez egyrészt a társaságalapítások és tőkeemelések együttesen 140 milliárd forintos tételét, másrészt az ingatlan-beruházási és -vásárlási jellegű kiadások 54 milliárd forintos összegét foglalja magában. A vagyonkiadásokon belül meghatározó az állami tulajdonú társaságok támogatására fordított 32 milliárd forint. A 2015. évi kiadások 127 milliárd forinttal maradtak el egy évvel korábitól, mely eltérés döntően a 2014. decemberben lezajlott, együttesen 183 milliárd forintos részesedésvásárlási kiadásokkal magyarázható.

A **költségvetési szervek** lejárt határidejű **tartozásállománya** december végén 58,6 milliárd forint volt, december folyamán 22,2 milliárd forinttal, 27,5%-kal csökkent. A csökkenés egyik feltételezett oka nem a költségvetés helyzetének javulása, hanem a kormányzati kreativitás újabb eszközének megjelenése a forráshiány kezelésében, az úgynevezett retrospektív projektfinanszírozás volt. A költségvetési intézményekben november második felében és december folyamán kapkodó tempóban kellett számba venni azokat a hatósági engedélyezést – például építéshatósági engedélyt – nem igénylő, korábban más forrásból finanszírozott és megvalósított felhalmozási célokat, amelyek a 2007-2013 közötti uniós támogatási ciklus Magyarországnak megnyitott uniós forrásaiból akár finanszírozhatók lettek volna, ha a pályázatok szabályos időszakban történő benyújtását a kormány két éven keresztül nem késlelteti. 2015 végén ezen projektekre pályázatokat kellett készíteni, majd azok befogadása után a kiadásokról bizonylatokkal elszámolva jutottak immár szabadon felhasználható uniós forráshoz az intézmények.

Az összes lejárt határidejű tartozásból 30 napnál nem régebbi 21,1 milliárd forint, a 30 és 60 nap közötti 10,9 milliárd forint, a 60 napnál régebben lejárt 25,7 milliárd forint volt december végén. A tartozásállomány teljes összegéből az állam felé fennálló 4,4 milliárd forint, amelynek több mint fele a költségvetés igazgatási szervei által a be nem fizetett központosított bevétel, 26%-a adótartozás volt. A szállítókkal-szolgáltatókkal szemben fennálló állomány 54,2 milliárd forintot tett ki, amelyből 40,1 milliárd forint volt az áruszállítás ki nem egyenlített számláinak összege, 5,4 milliárddal a közüzemi szolgáltatóknak 3,0 milliárd forinttal pedig egymásnak tartoztak az államháztartáson belüli szervezetek. A tartozások összege az Emberi Erőforrások Minisztériumának intézményeinél volt a legmagasabb, a teljes állomány 84,7%-a náluk halmozódott fel, ráadásul annak 43%-a 60 napon túli. A Miniszterelnökség irányításával működő kormányhivataloké volt a december végi adósságállomány 8,3 %-a, a Honvédelmi Minisztérium tartozásai a teljes állomány 3,5%-át képviselték, amelynek teljes összege a tárca egészségügyi központjánál keletkezett.

Annak ellenére, hogy a decemberi jelentős mértékű és arányú adósságállomány-csökkenés legnagyobb része *az egészségügyi ágazatban* következett be, az ágazat *helyzete továbbra is kritikus*, a súlyos alulfinanszírozottság következtében láthatóan ismét gyorsan közeledik a kezelhetetlen állapothoz. A tartozásállományból 38,4 milliárd forint – az összes tartozás 65,5%-a – változatlanul az egészségügyi intézményeknél halmozódott fel – beleértve a járó- és fekvőbeteg szakellátás intézményeit, az egészségügyi ágazati háttérintézményeket, valamint a klinikai központtal rendelkező felsőoktatási intézményeket. E tartozások döntő része kifizetetlen szállítói számlákat fed, miközben gyakorlatilag ugyanennyivel adósak a kórházak a saját dolgozóiknak, akik több hónapja nem kapják meg járandóságuk egy részét. Ezt a tartozást azonban az intézmények nem mutatják ki, pedig a szállítói tartozásokkal azonos súlyú probléma, hogy *a közalkalmazottak kényszerhitelezői a munkáltatójuknak, azaz az államnak.*

A kormány nem csupán az egészségügyet tekinti harmadlagosnak, hanem a többi közszolgáltatást, a közoktatást, a felsőoktatást, a szociális ellátást is. A közoktatási intézmények döntő többségét irányító Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tartozásállománya december végén 10 milliárd forint volt, mindössze 1 milliárddal csökkent az egy hónappal korábbihoz képest. Ebben szintén nem szerepel a pedagógusok egy részének, az óraadóknak elmaradt bére, valamint nagyon sok tanár kifizetetlen pótléka vagy költségtérítése. *A pedagógusok becslések szerint 15 milliárd forintot hiteleznek kényszerűen a munkáltatójuknak.* A felsőoktatási intézmények december végi tartozásállománya 5,4 milliárd forint volt, az egy hónappal korábbihoz viszonyítva egyáltalán nem csökkent, és változatlan összegű maradt a költségvetési intézmények, főként az iskolák és kórházak közműszolgáltatók felé fennálló tartozása is, amely magában hordozza a szolgáltatás szüneteltetésének veszélyét.

Az államháztartás év végi pozíciója továbbra is ellentmondásos helyzetet tükröz. A pénzforgalmi hiány nem csupán magas volt, az egy évvel korábbihoz viszonyított növekedése váratlan mértéket öltött. Az csak részben magyarázható az uniós projektek előfinanszírozásával, nagyrészt azonban meglehetősen sok, racionálisan nehezen indokolható kormányzati kiadás, a sport területén indított presztízsb beruházás megvalósításának a következménye. A hasonló beruházások lehetetlenné teszik az egészségügyi és az oktatási intézmények fejlesztését, azokra évek óta szinte kizárólag az Európai Unió forrásaiból kerülhet sor. Kivételt csupán az egyházi

fenntartású intézmények, a Nemzeti Közszerológálati Egyetem közigerazgatási karai, valamint az újonnan létrehozott Testnevelési Egyetem képeznek. E két egyetem egyenként több fejlesztési forrást kapott, mint az egész magyar felsőoktatás együttvéve.

A viszonylag magas pénzforgalmi deficit ellenére az eredményszemléletű hiány nagy valószínűséggel a kitűzött 2,4%-os hiánycél alatt lesz. Ennek oka, hogy a bevételek túlteljesültek, különösen a különadók és a fogyasztási adók, míg a kamatok a vártnál jobban csökkentek. Jelentősen hozzájárult a költségvetés kedvező helyzetéhez az alacsony olajár, az ezzel összefüggő növekvő üzemanyag fogyasztás is. Ugyanakkor a kormányzatnak viszonylag kicsi a mozgásteret az államháztartási hiány tartásánál. A maastrichti kritériumok között ugyan a 3%-os hiánykorlát szerepel, de van egy másik előírás is. Azoknak az országoknak, amelyekben a bruttó államadósság meghaladja a bruttó hazai termék 60%-át, évenként a 60% feletti rész egyhuzadával kell csökkenteni az államadósságot. Ez a magyar államháztartásban évente 1 százalékpontos mérséklést jelent, melyet három év átlagában kell teljesíteni, és amelyet első ízben 2017-ben ellenőriz majd az Európai Bizottság. Nos, a jelen helyzetben Magyarország számára ez a keményebb korlát, azaz az éves hiánynak érzékelhetően 3% alatt kell lennie ahhoz, hogy az adósságráta mérséklődjön. Így várhatóan a múlt évi hiánycél túlteljesül, míg a bruttó adósság csökkenése nem lesz a kívánt mértékű. A 2014. év végi bruttó, konszolidált, maastrichti adósság a GDP 76,2%-a volt, míg a múlt év végi ettől az eddig ismert adatok alapján legfeljebb néhány tized ponttal térhet el. Az ez évi költségvetési gazdálkodásnak is ez a valódi csapdája, miközben a közszolgáltatások finanszírozásában nehezen elodázható lépéskényszere van máris a kormánynak.

Ipar, építőipar

Az **ipari termelés** változatlanul magas, de fokozatosan csökkenő dinamikával bővül. A termelés volumene novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,4%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 7,1%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest; a múlt év első tizenegy hónapjában 7,3%-kal nőtt az ipari kibocsátás. Novemberben a feldolgozóiparban 10,3%-kal, az energetikai iparban 7,3%-kal emelkedett a termelés volumene. A feldolgozóipar közel egyharmadát adó járműgyártás kibocsátása 15,1%-kal, az ipari berendezés üzembe helyezése és javítása 24,4%-kal, az autógyártáshoz kötődő gumi- és műanyagiparé 19,3%-kal, az élelmiszeriparé 8,3%-kal, a második legnagyobb súlyú alágat jelentő számítógép, elektronikai és optikai termék gyártásé 8,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbi, míg a kőolaj-feldolgozásé 11,2%-kal visszaesett.

Az **ipari export** novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 2,8%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok szerint – 7,7%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva; az első tizenegy hónapban 9,6%-kal nőtt a kivitel. Novemberben a feldolgozóipar kivitele 8,9%-kal, az energetikai iparé – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 45,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az autóiparhoz kötődő gumi- és műanyagipar exportja 24,7%-kal, az élelmiszeriparé 15,9%-kal, az ipari

berendezés üzembe helyezése és javítása 15,7%-kal, a járműgyártásé 14,2%-kal nőtt, a gépgyártásé 8,9%-kal, a kőolaj-feldolgozása 50,3%-kal csökkent.

Az *ipar belföldi értékesítése* novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 3%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 7,1%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest; évkezdetől 3%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Novemberben a feldolgozóipar belföldi értékesítése 8,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, míg az energetikai iparé 2,5%-kal elmaradt attól. Az ipari berendezés üzembe helyezés és javítás hazai értékesítése 36,4%-kal, a járműgyártásé 30,9%-kal, a gépgyártásé 20,3%-kal, a gumi- és műanyagiparé 15,5%-kal, a fémfeldolgozása 14,3%-kal, a gyógyszeriparé 9,6%-kal emelkedett, a kőolaj-feldolgozása 5%-kal, a textil- és bőriparé 7,7%-kal visszaesett.

A legalább ötfős vállalkozásoknál az *egy főre jutó termelés* a múlt év első tizenegy hónapjában 4,7%-kal nőtt a foglalkoztatottak létszámának 2,9%-os bővülése mellett. December hónapban a termelékenység a gumi- és műanyaggyártásban 13,3%-kal, a fémfeldolgozásban 10,8%-kal, a gyógyszergyártásban 7,7%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok *új rendeléseinek* volumene novemberben 13%-kal emelkedett; a belföldi rendeléseké 25,4%-kal, az exportrendeléseké 11,4%-kal, ezen belül a gépgyártásé 39%-kal, a papírgyártásé 23%-kal, a járműiparé 14,7%-kal. A *teljes rendelésállomány* november végén 13,2%-kal, ezen belül az exportrendeléseké 14,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a belföldi rendeléseké némileg, 1,1%-kal elmaradt attól. A múlt év első tizenegy hónapjában minden régióban nőtt az ipari kibocsátás volumene: Dél-Alföldön 10,2%-kal, a többi régióban 4,2% és 9,6% közötti mértékben.

Az *építőipari termelés* másfél éves kiemelkedő ütemű növekedést követően a múlt év közepe óta fokozatosan csökkenésbe fordul. A termelés volumene novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 3,6%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és gyakorlatilag stagnált, 0,2%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest; a múlt év első tizenegy hónapjában 2,8%-kal emelkedett a kibocsátás. Novemberben az épületek építése 9,8%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, az egyéb építményeké 7,7%-kal elmaradt attól. Az építőipari vállalkozások új szerződéseinek volumene novemberben 14,5%-kal emelkedett, ezen belül az új épületek építésére irányulóké kivételes mértékben, 49,8%-kal, míg az egyéb építményeket célzóké 12,1%-kal mérséklődött. Az épületek építésére létrejött új kontraktusok részben ipari épületek, nagy részben stadionok és egyéb sportlétesítmények felépítésére jöttek létre. Az ágazat teljes szerződésállománya november végén alig több mint fele, 53,8%-a volt az egy évvel korábbinak; ezen belül az épületek építésére irányulóké – az erősödő stadionépítési láz következtében – 41,2%-kal nőtt, az egyéb építményeket célzóké – az uniós finanszírozású út- és vasútfejlesztések lezárultával – kevesebb mint egyharmadára, 67,2%-kal csökkent.

Mezőgazdaság

A *mezőgazdasági termékek felvásárlása* a múlt év első tizenegy hónapjában 7,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása 9,9%-kal emelkedett. Gabonafélékből 14%-kal, zöldségfélékből 4,1%-kal többet, gyümölcsökből 8,7%-kal kevesebbet vásároltak fel, mint az előző év azonos időszakában. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 5,7%-kal nőtt; ezen belül a vágóállatoké 3,8%-kal, míg az állati termékeké számottevően, 10,5%-kal.

Turizmus

A *turizmus forgalma az előző évhez hasonlóan a múlt évben is dinamikusan bővült*. Az első tizenegy hónapban 9 681 ezer vendég 24 258 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 7,6%-kal, a vendégéjszakáké 5,7%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A külföldi vendégforgalom 5,1%-kal nőtt átalakuló szerkezetben. A legtöbb, 1 913 ezer vendégéjszakát változatlanul a német turisták töltötték el hazai szálláshelyeken, igaz, némileg, 1,4%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. Brit vendégek 823 ezer éjszakát vettek igénybe, csaknem egyötödével, 18,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az osztrák turisták 736 ezer vendégéjszakája 3,1%-os, a csehek 648 ezer éjszakája 7,8%-os, az olaszok által eltöltött 617 ezer éjszaka 6,9%-os, míg a lengyelek 611 ezer vendégéjszakája 5,3%-os növekedést jelent. Ázsia országaiból érkezett vendégek 1 043 ezer éjszakát töltöttek el hazai szálláshelyeken, csaknem egyötödével, 19,1%-kal, az Amerikai Egyesült Államokból érkezők pedig 618 ezer éjszakát, 13,8%-kal többet az egy évvel korábbinál.

A *belföldi vendégforgalom* a múlt év első tizenegy hónapjában 12 077 ezer éjszakára vette igénybe a kereskedelmi szálláshelyeket, amely számottevő, 6,3%-os emelkedést jelent. A szállodák átlagos foglaltsága az első tizenegy hónapban 54,9% volt, 2,5 százalékponttal magasabb, mint az előző év azonos időszakában. A novemberi szálloda-kihasználtság ezen belül 48,9% volt, 0,8 százalékponttal magasabb az egy évvel azelőttinél; az ötcillagos hotelek foglaltsága 70,1%, a négycsillagosoké 58,5%, míg a gyógyszállóké 64,4% volt. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele az első tizenegy hónapban 342 milliárd forint volt, folyó áron 10,9%-kal több, mint az előző év azonos időszakában.

Népmozgalom

A múlt év első tizenegy hónapjában 83 800 **gyermek született**, ugyanannyi, 0,1%-kal több, mint egy évvel korábban. A születési arányszám 9,3‰ volt, az egy évvel korábbihoz képest nem változott. November végéig 43 200 **házasságot kötöttek** – a rendkívül alacsony bázishoz képest – jelentősen, 17%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A házasságkötési arányszám 4,8‰ volt, amely 0,7 ezrelékpontos emelkedést jelent.

Az első tizenegy hónapban 120 100 **halálesetet** anyakönyveztek, jelentősen, 4,8%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. A halálozási arányszám 0,6 ezrelékponttal 13,3‰-re emelkedett. A csecsemőhalálozási arányszám 4,2‰ volt, érzékelhetően, 0,4 ezrelékponttal kisebb az egy évvel azelőttinél. A **természetes fogyás** következtében a múlt év elejétől november végéig 36 300 fővel csökkent az össznépesség; a csökkenés mértéke 17,7%-kal magasabb volt az egy évvel korábbinál. A természetes fogyás arányszáma 4‰ volt, 0,6 ezrelékponttal meghaladta az előző év azonos időszakában regisztráltat.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatai szerint a múlt év első tizenegy hónapjában 246 300 **bűncselekményt** regisztráltak, 14,6%-kal, ezen belül Budapesten 20%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. A súlyosabb megítélésű **büntettek** száma 21%-kal, ezen belül a fővárosban 28,9%-kal, az enyhébb megítélésű **vétségeké** 10,7%-kal mérséklődött. November végéig a sértettek száma 16,4%-kal, az ismertté vált elkövetőké 5,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bűnügyi statisztikában kimutatott számottevő mérséklődés jelentős részben a jogszabályok, azaz a számbavételi mód változásának következménye, de csupán erre a tényezőre nem vezethető vissza. A társadalomban végbement változások ugyanakkor nem támasztják alá ezeket a meglepő adatokat, a hivatalos szervek pedig – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, valamint a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény előírásait megszegve – nem adnak a közvéleménynek érdemi tájékoztatást.

Budapest, 2016. február 10.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adtagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.